

Det professionelle faglige skøn

– en undersøgelse af professionelles faglige skøn ved vurdering af behov for kommunal forankret rehabilitering ved kræft

Bjarne Rose Hjortbak
PhD, Sygeplejerske, Cand. Scient. Soc.

Konference
Rehabilitering – når livet skal leves hele livet?

Dansk Gerontologisk Selskab

Den 2. oktober 2014

Konferencecenter Comwell, Karensmindevej 3 i Middelfart

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

Introduktion

- Præsentation
- Kort introduktion til undersøgelsen
 - casestudie
 - felt
 - perspektiver
 - kvalitativ metod
 - datagrundlag
- Afhandling og en sammenfatning:
Se. www.marselisborgcentret.dk
under publikationer

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

Hvorfor er det interessant at undersøge dette fænomen?

- At skønnen ofte optræder som 'en ureflekteret restkategori' i professionslitteraturen (Grimen & Molander 2008)
- Vurdering og faglige skøn hænger uløseligt sammen
- Behovsvurderingens og det faglige skøns centrale betydning

Forskningsspørgsmål:

- Kendetegn ved skønnen
- Kontekstens betydning
- Forståelse af skønnen

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

Hovedresultater og budskaber

- Har belyst noget, som de professionelle ikke selv kan se eller er opmærksomme på i hverdagens praksis (= upåagtet fænomen)
- Skønnen er i stort omfang indvævet i og præget af
 - den enkelte aktørs *dannelse*
 - den enkelte afdelings *rammer* og *muligheder* (= mulighedsbetingelser)
- Er en kompliceret, omfattende og krævende opgave for de professionelle
- Har indgribende konsekvenser for den enkelte borgers muligheder for at få hjælp
- Kan ikke tale om skøn som et entydigt fænomen
- Kan være med til at forklare, hvorfor den samme borgers situation og vanskeligheder kan vurderes forskelligt på tværs af den enkelte professionelle og/eller organisationer/sektorer

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

Nogle centrale kendetegn

Mødet og samtalen med borgeren

- det første møde
- borgerens selvfremsstilling

Retsanvendelse

- stor forskel mellem myndighed og udfører
- manglende 'indre' retssikkerhed

Mulighedsbetingelser (forskelle i ...)

- funktionsdeling (specialisering)
- kompleksitet i vurderingsprocesser
- funktionsmåder
- samtaleformer
- beslutningsformer
- dokumentation

KENDETEGN

Refleksions- og beslutningsproces

- praksissituationer
- refleksions- og beslutningsproces
- handleformer

Dannelse af skønet

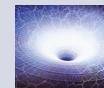
- *selv*dannelse (værdier, livserfaringer)
- *ud*dannelse (professionsuddannelse)
- *om*dannelse (praksiserfaringer, lokale normer)

Institutionel klassifikationsproces

Bjarne Rose Hjortbak
Ph.d. • Cand. Scient. Soc. • Sygeplejerske

5

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

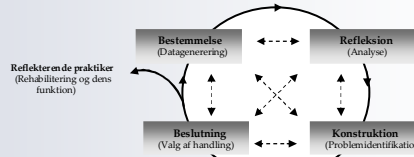
Det faglige skøn som refleksions- og beslutningsproces

PRAKSISSITUATIONER

Ubevidst handlingsbaseret tænkning	Programmeret tænkning i handling	Analytisk tænkning i handling	Reflekteret tænkning over egen praksis
------------------------------------	----------------------------------	-------------------------------	--

REFLEKSIONS- OG BESLUTNINGSPROCES

HANDLEFORMER

Samme handling som i tilsvarende situationer med lille kompleksitet og standardiseret indsats	Standardiseret handling med en reduceret kompleksitet og begrænset individualisering af indsatsen	Individualiseret handling med en høj grad af kompleksitet og høj grad af individualisering af indsatsen	Empirisk og værdibaseret handling (ft. udførelse og handling baseret på faglige skøn)
---	---	---	---

Bjarne Rose Hjortbak
Ph.d. • Cand. Scient. Soc. • Sygeplejerske

6

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

Delresultat

Dannelsen af skønnet som kompetence

- **Finder sted som et samspil mellem den professionelle**
 - **selvdannelse** (primær-socialisering)
 - **uddannelse** (professionelle dannelse)
 - **omdannelse** (sekundær socialisering i organisationen)
- med omdannelsen som dominerende dannelsesform**

Den professionelle omdannelse er kendetegnet ved

- en proces, hvor den enkelte aktør på den ene side har et vist personligt eller individuelt fortolknings- og handlerum, på den anden side bliver programmeret (styret, tvunget) til at følge organisationens relevansstrukturer og forventninger om udfydelse af en række bestemte iagttagelsesformer, roller og praksisformer (s. 232)

Bjarne Rose Hjortbak
Ph.d. • Cand. Scient. Soc. • Sygeplejerske

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

Mulighedsbetingelser for udfoldelse af faglige skøn

Førløbsbeskrivelse af faglige skøn i vurderingsprocessen - her med eksempler fra Visitationssenheden og Sundhedscentret (førløbskoordinator)

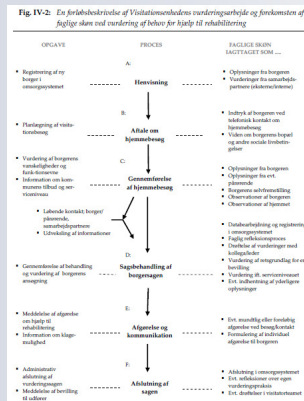
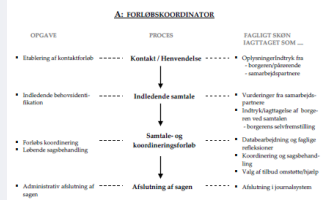
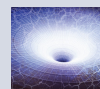

Fig IV-4: Førløbsbeskrivelse af Rehabiliteringsenhedens vurderingsarbejde og forekomsten af faglige skøn ved vurdering af behov for hjælp til rehabilitering

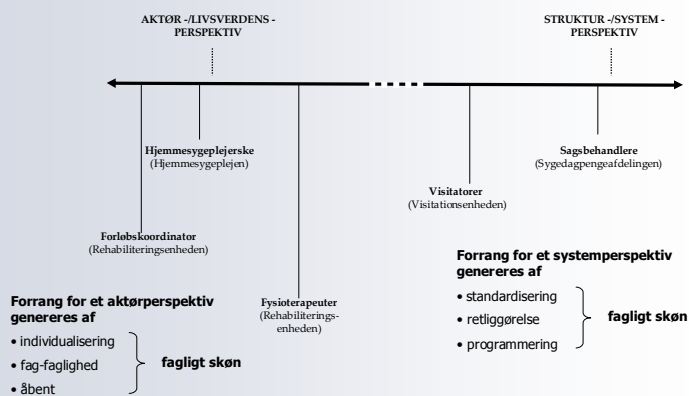
Bjarne Rose Hjortbak
Ph.d. • Cand. Scient. Soc. • Sygeplejerske

DET PROFESSIONELLE FAGLIGE SKØN

Forståelse af skønet i lyset af mulighedsbetingelser

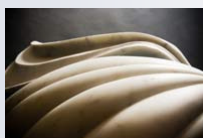
Fig. 11.1: Udfoldelsen af det professionelle faglige skøn på et kontinuum mellem et aktør-livsverdensperspektiv og et struktur-systemperspektiv

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN

Kontaktoplysninger

Bjarne.Hjortbak@stab.rm.dk

Tlf. 8949 4434 / 2674 5614

www.marselisborgcentret.dk

www.cfk.rm.dk